

Egle Veltmann

Mikael Tariverdijev *Odotus*

Kertomus monologioopperan toteuttamisprosessista

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi

Musiikin koulutusohjelma

Opinnäytetyö

22.10.2012

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Egle Veltmann Mikael Tariverdijev <i>Odotus</i> Kertomus monologioopperan toteuttamisprosessista 20 sivua + 3 liitettä (sis. CD-levyn) 22.10.2012
Tutkinto	Musiikkipedagogi
Koulutusohjelma	Musiikin koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Musiikkipedagogin suuntautumisvaihtoehto
Ohjaaja(t)	Mut Marja Vuori
<p>Tämän opinnäytetyön ideana oli toteuttaa oopperaproduktio Mikael Leonovitš Tariverdijevin monologioopperasta <i>Ожидание – Odotus</i>. Samalla keskeisenä tavoitteena oli esitellä enimmäkseen elokuvamusiikistaan Venäjällä tunnetun säveltäjä Mikael Leonovitš Tariverdijevin musiikkia suomalaiselle yleisölle. Teoksen pianistina toimi Natalia Sheina. Esityskieli oli venäjä. Esityksen aikana heijastetiin yleisön luettavaksi runon suomenkielinen tekstitys (suomennos Margarita Nacer-Leinosen (raakakäännös) ja Rita Dahlin (runon hionta)). Ooppera esitettiin 22.10.2012 klo 19 Metropolia Ammattikorkeakoulun Kamarimusiikkisalissa. Opinnäytetyön tekijä esiintyi teoksessa laulajana.</p> <p>Monologioopperan <i>Odotus (Ожидание)</i> teksti pohjautuu tunnetun venäläisen runoilijan Robert Rozhdestvenskin samannimiseen runoon. Oopperan päähenkilö on tapaamista odottava, elämässään kaiken paitsi rakkauden saavuttanut nykynainen. Odottaessaan miestä hän kokee erilaisia tunteita ja mielentiloja.</p> <p>Soivan opinnäytetyön raportissa kerrotaan lyhyesti monologioopperan säveltäjän Mikael Tariverdijevin elämästä ja musiikista, sekä tässä opinnäytetyössä kuvatun oopperatuotannon etenemisestä ja lopputuloksista. Tariverdijeviin viittaavana lähteenä on käytetty pääosin säveltäjän omaelämäkerrallista kirjaa <i>Я просто живу – Minä vain elän</i>.</p> <p>Yleisöltä saatu palaute oli lämmin ja yleisö kiinnostui säveltäjästä. Saatu palaute antoi opinnäytetyön tekijälle viitteitä siitä, että tätä projektia kannattaisi jatkaa tulevaisuudessa. Soivan opinnäytetyön toteutuminen antoi tekijälle vahvistusta siihen, että taiteellisen tuotannon hallitseminen on mahdollista alusta valmiiseen esitykseen saakka ja että tarvittavat taidot siihen ovat jo olemassa. Prosessista saadut kokemukset olivat hyviä ja antoivat monipuolisia valmiuksia työelämään.</p>	
Avainsanat	Monologiooppera, Tariverdijev, Odotus

Author(s) Title Number of Pages Date	Egle Veltmann <i>The Waiting</i> by Mikael Tariverdiev A Report on the Production Process of a Mono-Opera 20 pages + 3 appendices (incl. a CD) 22 October 2012
Degree	Bachelor of Culture and Arts
Degree Programme	Music
Specialisation option	Music Pedagogy
Instructor(s)	Marja Vuori, DMus
<p>As her final project, the author staged a production of Mikael Leonovich Tariverdiev's mono-opera <i>Ожидание – The Waiting</i> (1986). The main goal was to make the Finnish audience more aware of the composer Mikael Leonovich Tariverdiev who is well-known in Russia for his film music. The accompanist of the performance was Natalia Sheina. The opera was performed in the Russian language but the surtitles that were used were done by Margarita Nacer-Leinonen (free translation) and by Rita Dahl (edited translation). The performance was held on October 22, 2012 in the Helsinki Metropolia University of Applied Sciences Chamber Music Hall and the author performed in this mono opera as a singer.</p> <p>The lyrics of <i>The Waiting</i> are based on the same-named poem by the well-known poet Robert Rozhdestvenski. The main character of the opera is a modern woman, who is on a date. She has accomplished all in her life but love. While she is waiting for her date, she lives through a wide range of emotions and states of mind.</p> <p>The report of the thesis contains a brief overview of the composer's life, music and the progress of the opera production and its outcome. The autobiography of the composer <i>Я просто живу – I just live</i> is the main source of the report.</p> <p>The feedback of the audience was very warm and it raised interest towards Mikael Tariverdiev. This feedback encouraged the author to continue the production in the future. The final project gave the author reassurance that she is able to manage an artistic production from an idea through to the actual performance. The experiences of the process were excellent and gave many useful skills for future work.</p>	
Keywords	Mono-opera, Tariverdiev, <i>The Waiting</i>

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Mikael Leonovitš Tariverdijev säveltäjänä	3
2.1	Mikael Leonovitš Tariverdijev	3
2.2	Mikael Leonovitš Tariverdijevin oopperat	5
2.3	Monologiooppera <i>Odotus</i>	8
3	Produktion suunnittelu ja toteutus	10
3.1	Harjoitusprosessi	10
3.2	Roolin rakentaminen	11
3.3	Harjoitusaikataulu	11
3.4	Työn haasteet	13
3.5	Juliste ja käsiohjelma	13
4	Konsertti	15
4.1	Valot, lavastus, tarpeisto ja puvustus	15
4.2	Kenraaliharjoitus	16
4.3	Monologioopperan <i>Odotus</i> esitys	16
4.4	Yleisön palaute	17
5	Lopuksi	18
	Lähteet	20
	Liitteet	
	Liite 1. Juliste	
	Liite 2. Flyerit	
	Liite 3. Käsiohjelma	

1 Johdanto

Toteutin opinnäytetyön produktiona Mikael Leonovitš Tariverdijevin monologioopperan *Ожидание* - *Odotus*. Teoksen pianistina toimi Natalia Sheina. Esityskieli oli venäjä, mutta esityksessä heijastettiin projektorilla Margarita Nacer-Leinosen ja Rita Dahlin suomennettu tekstitys. Ooppera esitettiin 22.10.2012 klo 19 Helsingissä Metropolia Ammattikorkeakoulun Kamarimusiikkisalissa.

Idean soivasta opinnäytetyöstä sain jo opiskelujen alkuvaiheessa, mutta kyseisen monologioopperan sopraanolle ja orkesterille löysin Internetistä vasta vuoden 2012 alussa. Kuulin oopperasta monia Internetissä löytyviä esityksiä ja hurmaannuin teoksesta täysin. Silloin tiesin, että haluan opinnäytetyökonsertissani laulaa kyseisen monologioopperan. Teoksen harjoitusprosessi alkoi virallisesti toukokuussa 2012, kun ensimmäistä kertaa tapasin pianistini Natalia Sheinan.

Opinnäytetyöni keskeinen tavoite oli tuoda venäläisen säveltäjän Mikael Leonovitš Tariverdijevin musiikki suomalaisen yleisön tietoisuuteen. Kuuluisa Tariverdijev tunnetaan Venäjällä enimmäkseen elokuvamusiikistaan. Mutta on paljon teoksia, jotka valitettavasti ovat jääneet liian vähälle huomiolle. Halusin tarjota suomalaiselle yleisölle jotain uutta, innovatiivista, rajoja rikkovaa ja musiikillisesti korkeatasoista monologioopperaa. Vaikka hänen musiikkinsa, myös kyseinen ooppera, kuulostaa kauniilta ja helpolta, sitä kykenevät esittämään vain ammattitaitoiset laulajat. Uskoin, että tekniset valmiuteni laulussa olivat sillä tasolla, että uskaltauduin valitsemaan tämän haastavan *Odotus*-monologioopperan esitettäväkseni.

Minusta monologioopperan musiikki koskettaa kuuntelijoita tunteiden tasolla. Mutta todella tärkeä rooli on myös oopperan tekstillä. Se perustuu venäläisen runoilijan Robert Rozhdestvenskin samannimiseen runoon. Oopperan päähenkilö on tapaamista odottava, elämässään kaiken paitsi rakkauden saavuttanut nykynainen. Teoksen tarina koskettaa jokaista, joka on joskus ollut yksinäinen. Toivottavasti se antaa myös toivoa niille, jotka suhtautuvat tällä hetkellä pelokkaasti ihmissuhteisiin tai keskittyvät liikaa uraan, ajattelematta tulevaisuutta.

Olen aivan varma, että tämän lopputyön avulla sain kokemuksia ja valmiuksia toimia laulajan työssä ja tämän jälkeen osaan paremmin järjestää ja mainostaa omia konsert-

tejani. Opinnäytetyön kirjallisessa osassa kuvailen säveltäjä Mikael Leonovits Tariverdivin säveltäjäuraa ja teoksia sekä omaa prosessiani monologioopperan parissa harjoitusprosessista esittämiseen.

2 Mikael Leonovitš Tariverdijev säveltäjänä

2.1 Mikael Leonovitš Tariverdijev

Mikael Leonovitš Tariverdijev syntyi 15.08.1931 Tbilisissä ja kuoli 25.06.1996 Sotshissa. Hänen vanhempansa olivat kotoisin Armeniasta, mutta hän syntyi Georgiassa. Koko ammattielämänsä hän vietti Moskovassa. (Таривердиева, Благотворительный фонд творческого наследия Микаэла Таривердиева, 2012) Tariverdijev opiskeli Venäjän valtion maineikkaassa Gnesin-musiikkiakatemiassa Aram Hatšaturianin luokassa, jossa suhtauduttiin opiskelijoihin yksilöllisesti, autettiin jokaista löytämään oma tyylitajunsa ja opetettiin taitoja musiikin parissa toimimiseen. Aram Hatšaturianin lisäksi Tariverdijev pitää omina opettajinaan myös Dmitri Šostakovitšia, joka opetti hänelle orkestrointia, ja Sergei Prokofjevia. Tariverdijev tapasi Prokofjevin henkilökohtaisesti vain kerran, mutta hänen partituureistaan tuli Mikael Leonovitš Tariverdijeville eräänlainen mestarikurssi, erityinen akademia, hyvin tärkeä osa hänen opintojaan. (Таривердиева, Органное творчество Таривердиева, 2012)

Tariverdijevin ura säveltäjänä on epätavallinen. Hän oli Venäjällä koko taiteellisen uransa aikana hyvin suosittu, ihan kuin kuuluisa näyttelijä. Säveltämisen lisäksi hän oli myös urheilija ja valokuvaaja, hän esiintyi julkisuudessa ja johti televisio-ohjelmaa. Hänet tunnetaan enimmäkseen elokuvamusiikistaan, erityisesti kahdesta kulttielokuvasta *Kevään seitsemäntoista hetkeä* (*Семнадцать мгновений весны*) ja *Kohtalon ironia* (*Ирония судьбы*). Säveltäjän laaja kokemus elokuvamusiikista sai hänet myöhemmin säveltämään monipuolisia musiikkiteoksia, jotka valitettavasti ovat jääneet liian vähälle huomiolle. Lisäksi 132 elokuvaan musiikin säveltänyt Mikael Tariverdijev on kirjoittanut laulusarjoja, neljä balettia ja neljä oopperaa. Viimeisen kymmenen elinvuotensa aikana Tariverdijev keskittyi urku- ja instrumentaalimusiikin säveltämiseen. Vaikutelmista, jotka hänelle jäivät matkasta Tšernobyliin pian katastrofin jälkeen, syntyi sinfonia *Tšernobyliin* uruille. Hänen myöhemmistä teoksistaan merkittävimpiin kuuluvat kaksi konserttoa viululle ja orkesterille sekä *Konsertto romanttiseen tyyliin alttoviululle ja jousiorkesterille*. (Биография Микаэла Таривердиева, Благотворительный фонд творческого наследия Микаэла Таривердиева, 2012)

Mikael Tariverdijevin musiikki on helposti tunnistettavissa ensimmäisestä tahdistasta lähtien tyylilajista riippumatta: elokuvamusiikin, teatterimusiikin, oopperan tai romanssin voi aina tunnistaa sen sävelkielestä, koska hänen musiikkinsa on omaperäistä ja ainutlaatuista. Hän oli samaan aikaan jatkuvassa muutostilassa, etsi koko ajan uusia lähesty-

mistapoja, asetti uusia tavoitteita. Hänestä elokuvamusiikin kirjoittaminen oli erittäin mielenkiintoista, koska elokuvien tunnelmiin voi yhdistää erilaisia luovia kokeiluja. Juuri sieltä sai alkunsa ns. ”kolmas suunta” jossa Tariverdijev yritti yhdistää kamarimusiikkia kevyeen musiikkiin. Hän halusi vastustaa massakulttuurin banaalisuutta ja mauttomuutta. Hän ei pitänyt ns. Neuvostoliiton aikaisista kappaleista, joissa oli säkeistömuoto sekä yksinkertaiset sanoitukset runojen sijaan. (Таривердиева, Благотворительный фонд творческого наследия Микаэла Таривердиева, 2012) Tariverdijev yritti tehdä laadukasta runoutta musiikin kuuntelijoille tutummaksi ja helpommaksi. Tämä ilmeni hänen laulusarjoissaan, joissa ei ollut lauluja ja romansseja, vaan korkealaatuisiin runoihin sävellettyjä kappaleita. Mikael Tariverdijev oli ensimmäinen säveltäjä, joka käytti B. Ahmadullinan, A. Voznesenskin ja J. Jevtušenkon runoutta. (Judina, RT 2012) Hän yhdisti runon ja musiikin kokonaisuudeksi, eläväksi taiteeksi. Edellä mainittuihin runoiliin voidaan lisätä vielä E. Hemingway ja M. Svetlov, E. Vinokurova ja L. Martynova, S. Kirsanova, L. Aškenazi ja R. Rozhdestvenski. (Таривердиева, Благотворительный фонд творческого наследия Микаэла Таривердиева, 2012)

Kun ”kolmas suunta” yleistyi muiden säveltäjien keskuudessa, Tariverdijev palasi takaisin akateemiseen tyyliin – mutta eri tavalla kuin ne, jotka olivat juuttuneet avantgardismin sokkeloihin ja monimutkaisiin matemaattisiin tekniikoihin. Esimerkiksi oopperassa *Krevi Cagliostro* hän palasi klassiseen koomiseen oopperatyylin (opera buffa) ja urkukonsertissa polyfoniseen barokkityyliin. Hän täytti musiikkinsa moderneilla melodioilla ja raikkailta tunteilla; aina uudestaan ja uudestaan hän pyrki kuroma nykyäivän ja menneisyyden musiikin välillä, jolloin eri alueilla hajallaan olevasta musiikista syntyi kokonaisuus, jonka nimi on vain ”musiikki”. (Биография Микаэла Таривердиева, Благотворительный фонд творческого наследия Микаэла Таривердиева, 2012)

Mikael Tariverdijevin ensimmäiset musiikilliset kokemukset liittyivät Tbilisiin, Georgian pääkaupunkiin, joka oli Neuvostoliiton aikana tärkeä kulttuurikeskus. Mikael Tariverdijev kutsui Tbilisia polyfonian kaupungiksi. Georgialainen kansanmusiikki on uskomattoman rikasta, ja monimutkainen polyfonia on olennainen osa sitä. Säveltäjä ei lainanut kotimaansa kansanmusiikkia suoraan, mutta hänen luonnollinen taitonsa luoda kauniita melodioita ja yhdistää niitä lineaariseen ajattelutapaan, eli polyfoniaan – sekä vapaa tahtilajien vaihtelu ja rytmin käyttö – tuli todennäköisesti hänen lapsuudestaan. (Таривердиева, Органное творчество Таривердиева, 2012) Mikael Tariverdijevin säveltaiteessa esiintyy piirteitä romantiikasta. Siksi häntä on kutsuttu myös ”Viimeiseksi

romantikoksi”. Tariverdijev hallitsi erinomaisesti romantiikan luonteen – lyyrisen into-naation, itsetutkistelun, pyrkimyksen ihanteelliseen maailmaan ja idealismiin, joka on ristiriidassa ulkopuolisen elämän kanssa. (Vox Humana, Благотворительный фонд творческого наследия Микаэла Таривердиева, 2012)

Elämänsä aikana Tariverdijev sai kahdeksantoista suurta palkintoa, esimerkiksi Neuvostoliiton valtion palkinnon (1977), American Music Academy -palkinnon (1975), japanilaisen levy-yhtiö Victorin palkinnon (1978), kolme Nika -palkintoa ”Vuoden paras elokuvamusiikki” -sarjassa (1991, 1994, 1997) jne. Hän johti Venäjän Elokuvaliitossa (Союз кинематографистов России) elokuväsäveltäjien ammattikuntaa sen perustamisesta lähtien. Hän oli taiteellinen johtaja kansainvälisessä hyväntekeväisyysohjelmassa ”Uudet nimet” (“Новые имена”). (Judina, RT, 2012)

Hänen kuolemansa jälkeen on venäläisen Кинотавр -festivaalin puitteissa jaettu Mikael Tariverdijev -niminen palkinto parhaasta musiikista. Säveltäjän vaimo Vera Tariverdijeva jatkoi hänen työtään. Hän perusti Mikael Tariverdijevin kansainvälisen urkukilpailun, joka järjestetään joka toinen vuosi Kaliningradissa. Hän julkaisi yli kaksikymmentä CD-levyä säveltäjän vähemmän tunnetuista teoksista ja julkaisi kahdesti Tariverdijevin omaelämäkerrallisen kirjan *Minä vain elän* (*Я просто живу*). Vera Tariverdijeva kirjoitti kirjan jatko-osan *Musiikin elämänkerta* (*Биографией музыки*), joka kertoo säveltäjän elämästä ja työskentelystä. (Унанова, День за днём, 2012)

2.2 Mikael Leonovitš Tariverdijevin oopperat

1965 *Kuka sinä olet?* (*Кто ты?*) (ooppera nuorille). M. Tšurovan libretto perustuu V. Aksenovin romaaniin *Mandariinit Marokosta* (*Мандарины из Марокко*). Hän käytti A. Voznesenskin, E. Vinokurovan, J. Jevtušenkon, G. Pozhenianin R. Rozhdestveskin, S. Kirsanovan sekä M. Lvovskin runoja. (Music compositions, Благотворительный фонд творческого наследия Микаэла Таривердиева, 2012)

1981 *Kreivi Cagliostro* (*Граф Калиостро*) – koominen ooppera (opera buffa). N. Kemarskin libretto pohjautuu A. Tolstoin samanimiseen romaaniin (Music compositions, Благотворительный фонд творческого наследия Микаэла Таривердиева, 2012).

1986 *Odotus (Ожидание)* – monologiooppera (kaksi vaihtoehtoa: lyyrille sopraanolle tai mezzosopraanolle) (Music compositions, Благот-ворительный фонд творческого наследия Микаэла Таривердиева, 2012).

1992 *Figarienokin häät (Женитьба Фигаренко)* - koominen ooppera (opera grotesque) perustuu Pierre Beaumarchais teoksen motiiveille (Music compositions, Благот-ворительный фонд творческого наследия Микаэла Таривердиева, 2012).

Musiikkiteatteri kiinnosti Mikael Tariverdijevia aina. Hän kirjoitti jo opintojensa aikana yhden oopperan, mutta se on valitettavasti hävinnyt. Ensimmäisenä varsinaisena musiikkiteatteriteoksenaan hän pitää vuonna 1965 kirjoittamaansa ooppera *Kuka sinä olet? (Кто ты?)*. Oopperan taustalla on Vasili Aksenovin romaani *Mandariinit Marokosta*. Libreton kirjoitti M. Tšurova, mutta säveltäjä yhdisti siihen myös Vinokourovan, Jevtušenkon, Voznesenskin, Pozhenianin, Kirsanovan ja Lvovskin runoja. Se oli tavallaan yritys tehdä ”kolmannen suunnan” ooppera käyttämällä klassisen musiikin ominaisuuksia kevyessä musiikissa, jolloin oli mahdollista keskustella yleisön kanssa vakavista asioista kansantajuisesti. Tariverdijevin lyyrinen ja intiimi sävy musiikissa sekä muuttuvat tahtilajit ja rytmit teoksen sisällä vaikuttivat myös runojen käyttöön oopperassa. Samaa suuntaa jatkoivat säveltäjät A. Rybnikov, G. Gladkov, V. Daškevitš ja M. Minikov, kukin omalla tavallaan. (Tariverdijev 2011, 249–255)

Boris Aleksandrovitš Pokrovski – entinen Bolshoi-teatterin ohjaaja, Moskovan Kamarioopperateatterin perustaja – pyysi Tariverdijevia säveltämään uuden oopperan. Sitä ei tarvinnut kauan odottaa, koska säveltäjällä oli silloin jo valmiina opera buffa *Kreivi Cagliostro (Граф Каллиостро)*. Tämä koominen ooppera sai ensi-iltansa Boris Aleksandrovitš Pokrovskin uudessa Kamarioopperassa joulukuussa 1983, ja siitä lähtien on kyseisestä oopperasta tullut koko Kamarioopperateatterin ohjelmiston tukipilari. (Tariverdijev 2011, 261–262)

Kreivi Cagliostro on koominen kaksinäytöksinen ooppera. Mikael Tariverdijev kirjoitti sen vuonna 1981 ystävänsä Nikolai Kemarskin librettoon, joka pohjautuu Tolstoin samannimiseen romaaniin. Tolstoin pienoisoromaanin tarina on päivitetty säveltäjän ja libretistin yhteistyössä niin, että oopperassa nykymaailma ja moderni musiikkityyli kohtaa 1700-luvun maailman ja tyylin. Tariverdijev kirjoitti:

Haluaisin löytää uuden lähestymistavan ja näkökulman opera buffalle. Palasin normaaliin klassiseen äänenkäyttöön ja perinteisiin koomisen oopperan tapoihin,

joihin kuuluvat aariat, secco-resitatiivit ja vilkkaasti etenevä toiminta, tietenkin nykyaikaisella tavalla. (Таривердиев 2011, 256–257)

Säveltäjä kiinnostui salaperäisen kreivi Caglioston identiteetistä. Oopperan juoni jäi Tolstoin juonen mukaiseksi, mutta paikka muuttui: kartanosta tuli museo. Oopperassa nuori mies, museon työntekijä, rakastuu 1700-luvun naista esittävään maalaukseen. Ja kuten Tolstoin romaanissakin, herää kaunis nainen maalauksesta eloon. Tariverdijevia innosti, miten ihmiset toimivat tällaisessa tilanteessa – miten käyttäytyy nykyihminen ja toisaalta 1700-luvun nainen. Tarina antoi mahdollisuuden sekoittaa myös vanhan ja uuden musiikin tyyliä keskenään. 1700-luvun musiikki oli ollut hänelle aina läheistä. Hän tunsi hyvin aikakauden teoksia, sävellystekniikan ja muodot. Hän halusi sekoittaa oopperan musiikillisen kielen nykypäivän musiikilliseen ympäristöön ja tuoda sinne lisäksi koomisen oopperan imitaatioita 1700-luvulta. Tavanomaisesta toteutuksesta irtaantukseen Tariverdijev oli lisännyt puhuttuja dialogeja oopperaan *Kuka sinä olet?*. Mutta jo silloin hän tajusi, ettei se kuitenkaan sopinut oopperan kokonaisuuteen; ihan kuin olisi tapahtunut siirtyminen operettiin. Sen takia hän käytti *Kreivi Cagliostrossa* secco-resitatiiveja, eli resitatiiveja cembalon säestyksellä. Totta kai silloin oli pakko lyhentää dialogeja, mutta säveltäjän mielestä oopperassa piti silti laulaa eikä puhua. (Таривердиев 2011, 256–258, 265)

Oopperan ensi-illassa lauloi naisen roolin Maša Lemeševa. Tariverdijev tutustui nuoreen lahjakkaaseen laulajattareen jo aikaisemmin, kun tämä kävi Kamarioopperan koe-lauluissa vasta toisen vuoden opiskelijana. Silloin hän ei voinut osallistua tuotantoon, mutta oli innokas näyttelemään ja sai mykkäroolin. Myöhemmin, kun hänestä tuli loistava laulaja, kirjoitti Tariverdijev hänelle kaksi roolia: Praskovia Petrovna oopperassa *Kreivi Cagliostro* ja Nainen monologioopperassa *Odotus*. Vielä harjoitusten aikana pyysi Maša Lemeševa säveltäjää muuttamaan roolihahmon lauluosuuksia vaikeammaksi ja lisäämään sinne koristeluja. Alkuperäinenkin versio ei ollut helppo ammattilaulajille, mutta Maša Lemeševa selvisi leikiten myös monimutkaisemmasta versiosta. (Таривердиев 2011, 254, 265)

Jos ooppera *Kuka sinä olet?* aloitti B. Pokrovskin Moskovan Kamarioopperateatterissa ns. ”estetikan aikakauden” (Звукаръ, Звуки РУ, 2005), oli koominen ooppera *Kreivi Cagliostro* noin 18 vuoden ajan yksi suosituimmista teoksista teatterin ohjelmistossa. *Kreivi Cagliostroa* esitettiin myös monta kertaa teatterin kiertueilla. Ooppera otettiin erinomaisesti vastaan Helsingissä ja se oli yksi suosituimmista teoksista Kansainvälisen Teatterifestivaalin yhteydessä. (Таривердиев 2011, 268–269)

2.3 Monologiooppera *Odotus*

Kun Mikael Tariverdijevilta kysyttiin jotakin henkilökohtaista, oli vastaus aina seuraava: "Minä olen musiikkini". Se on totta! Ne, jotka tietävät hänen musiikkinsa ja tuntevat sen sävelkielen, voivat sanoa: "Tiedän, tunnen Mikael Tariverdijevin". Tariverdijevin mukaan teokset kertovat hänen luonteestaan hätkähdyttävän tarkasti. Tariverdijevin musiikki on itseanalyysiä ja -tehostusta. Häntä vaivanneet ja inspiroineet intohimot ja elämänvaiheet sekä hänen tuntemansa ihmiset on liitetty musiikkiin. Hänen musiikkinsa on omaelämäkerrallista. (*Vox Humana, Благотворительный фонд творческого наследия Микаэла Таривердиева, 2012*)

Vuosi 1984 oli hänelle iloinen vuosi. Taistelu yksinäisyyttä vastaan sekä kaipuu ihanteelliseen rakkauteen, joka oli maustanut aiemmin säveltäjän musiikkia, näytti nyt olevan ohi. Tänä aikana hän keskittyi laulusarjojen säveltämiseen, ja vaihe päättyi ns. grande finaleen – vuonna 1986 kirjoitettuun monologioopperaan *Odotus (Ожидание)*. Teos pohjautuu tunnetun venäläisen runoilijan Robert Rozhdestvenskin (1932 – 1994) samannimiseen runoon vuodelta 1982. Oopperan päähenkilö on tapaamista odottava, elämässään kaiken paitsi rakkauden saavuttanut nykyainen. Hän odottaa miestä ja kokee odotuksensa aikana erilaisia tunteita ja mielentiloja. (Таривердиев 2011, 270)

Robert Rozhdestvenskin runossa on kuvattu tiettyä modernia naista ja yksityiskohtia nykypäivän elämästä, kun taas Mikael Tariverdijevin sankarista tulee mieleen nainen yleisesti, aivan kuin sovellus kaikista naisista. Kirjailija Robert Rozhdestvensky sanoi säveltäjälle: "Sinulla on nainen isoilla kirjaimilla!". Jokainen kuuntelija voi löytää itsensä tästä musiikista. (Таривердиев 2011, 274) Myös termi *odotus* saa hänen musiikissaan uuden merkityksen. Se ei kuvaa pelkästään tiettyä päivämäärää, tiettyä miestä vaan elämän prosessia ja eräänlaista eksistentiaalista odotusta. Hän yhdistää musiikissa konkreettisia ja eksistentiaalisia tunteita. (Таривердиев & Таривердиева 2004, 565)

Monologiooppera *Odotus (Ожидание)* hyväksyttiin Moskovan Kamarioopperan tuotantoon, mutta se jäi pitkään odottamaan. Ongelma oli siinä, että ooppera on yksinäytöksinen ja kestää noin puoli tuntia – juuri sen pituisen ajan oopperan päähenkilö seisoo ja odottaa. Jotta monologioopperaa olisi voitu esittää Moskovan Kamarioopperassa, piti samana iltana esittää jokin muukin ooppera – tämä tuli olemaan Rossinin *Teatterinjoh-*

taja. Oopperan lyhyden takia sitä on esitetty useimmiten konserttina. (Таривердиев 2011, 275)

Odotus ei tavallaan tarvitse teatterin näyttämöä, koska se on kertomus tunteista, kokemuksista ja ympäristön tapahtumista. Nainen seisoo ja odottaa. Aluksi hän miettii, miksi mies on myöhässä. Sitten hän alkaa huolestua, ja hänestä tuntuu, että jotain on tapahtunut. Myös partituuriin on kirjoitettu paljon ympäristön tapahtumia, esimerkiksi kadulla kulkeva, kuurouttava ambulanssi tai kellonviisarien iskut teoksen lopussa. (Таривердиев 2011, 275)

Kantaesityksen ohjaaja Boris Aleksandrovič Pokrovskin monologioopperan lavastusratkaisut olivat mielenkiintoisia ja yllättäviä. Oopperan alkupuolella päähenkilö ilmestyi kadulle kellon alle, sitten hän vaihtoi vaatteita kuin olisi ollut kotonaan, ja oopperan lopussa hän palasi taas ulos. (Таривердиев 2011, 275–276)

Vaikka säveltäjän mielestä monologiooppera olisi voinut sävellyksenä olla vielä voimakkaampi, laittoi Tariverdijev etusijalle emotionaalisen sävelkielen, ei korkeatasoista tekniikkaa ja rationaalista sävellystaitoa. Hänestä sellaista musiikkia oli kiinnostava katsella, mutta ei kuunnella. Siksi ainoa mahdollinen tapa oli säveltää emotionaalisesti. Hän sanoi:

Musiikin tehtävä on sama kuin uskonnon – antaa rauha sielulle, tuoda lohdutusta ja muistuttaa, että maailmassa on edelleen olemassa harmonia. (Таривердиев 2011, 276–277)

Tietystikään ei ole oikeaa eikä väärää taidetta. Totuus on vain, että monologioopperan musiikin vaikutus kuuntelijoihin on henkilökohtainen ja emotionaalinen. Siitä oli säveltäjä vakuuttunut, sen hän koki jo ensi-illan esityksessä. Hän sanoi:

Musiikkia voi tietysti kirjoittaa itselleen, mutta musiikki on silti tarkoitettu kuunneltavaksi; ihan kuin leipä on syötäväksi. (Таривердиев 2011, 276–277)

3 Produktion suunnittelu ja toteutus

3.1 Harjoitusprosessi

Olin päättänyt, että haluaisin toteuttaa opinnäytetyönäni jonkun monologioopperan. Ensin oli mielessäni venäläisen säveltäjän G. Fridin monologiooppera *Anne Frankin päiväkirja*, mutta koska teoksen oikeudet ovat Saksassa, Sikorskin musiikin kustantajayhtiöllä, oli vaikea löytää rahoitusta, jotta voisi ylipäättänsä esittää teosta. Aloin etsiä muita vaihtoehtoja ja teoksia. Internetistä löytyi toinen sopiva monologiooppera *Odotus* Mikael Tariverdijeviltä. Kuuntelemalla sitä tiesin heti, että haluaisin esittää nimenomaan tämän teoksen. Ensinnäkin Mikael Tariverdijev on Suomessa tuntematon säveltäjä. Myös hänen musiikkinsa on mielestäni niin kaunista, että myös suomalaisen yleisön pitäisi kuulla se. Minuun vetosi myös teoksen runollinen teksti ja venäjän kieli. Olen lukiossa opiskellut venäjää ja ymmärsin, että haluan ehdottomasti laulaa sillä kielellä. Teoksen esittämisen oikeudet olivat vapaat.

Alusta alkaen oli selvää, että halusin teoksen musiikillisen puolen ohjaajaksi jonkun venäläisen säestäjän, joka neuvoisi minua tekstin lausumisessa ja venäläisen musiikin tyylin tuntemisessa. Natalia Sheina innostui kuullessaan Mikael Tariverdijevin nimen. Vaikka emme ole tehneet yhteistyötä aiemmin, se oli alusta alkaen todella nautittavaa ja hedelmällistä. Natalia Sheinan aito kiinnostus teokseen ja musiikkiteatterin tekemiseen mahdollistivat tarkan musiikillisen toteuttamisen.

Harjoitusprosessi alkoi virallisesti toukokuussa 2012, kun Metropolia Ammattikorkeakoulu myönsi musiikillisen puolen ohjaukseen resursseja. Sovimme heti Natalia Sheinan kanssa, että kesäloman jälkeen yritän saada hänet säestäjäksi, jotta voisimme varmistaa soivan opinnäytetyön kunnollisen musiikillisen valmennuksen, koska koulun tarjoama tuntimäärä oli todella vähäinen sellaisen projektin valmisteluun. Musiikin opiskelun olin aloittanut jo huhtikuussa kuuntelemalla ja katselemalla teoksesta olevia talenteita Internetistä. Harjoituksissa pianistin kanssa oli tärkeintä oppia lausumaan venäjää. Vaikka puhuinkin venäjää, monien sanojen vokaalipainot piti tarkistaa. Tariverdijevin musiikki on kirjoitettu sanapainojen mukaan, mikä itse asiassa helpotti opettelua.

Koska Tariverdijevin monologioopperan tarina on yksinkertainen päätimme, että emme tarvitse ohjaajaa. Ohjauksen harjoitteluun ei käytetty aikaa lähes ollenkaan. Ajattelin itsekseni päähenkilön toimintatavat, mutta tärkeintä oli lavalla tapahtuva tunnelähtöinen improvisaatio.

3.2 Roolin rakentaminen

Kuten aiemmin mainitsin, teos pohjautuu tunnetun venäläisrunoilija Robert Rozhdestvenskin samannimiseen runoon. Siinä päähenkilö kaipaa elämäänsä rakkautta. Tariverdijev ei käytä koko runoa, mutta kun luin runokokonaisuuden, ajattelin, että nyky naisen odotukset palkitaan, aivan kuin rakastettu tulisi kuitenkin paikalle. Mutta Tariverdijevin musiikki kuvaa aivan erilaista tunnelmaa. Olimme Natalia Sheinan kanssa samaa mieltä siitä, että musiikin perusteella loppu on surullinen. Mutta sitten päätimme, että jätämme auki vastauksen kysymykseen ilmestyykö mies vai ei, jotta yleisössä jokainen saa itse päättää oopperan lopun. Tarina koskettaa meitä kaikkia, koska jokainen meistä on ollut jossakin vaiheessa yksinäinen. Siksi olisi ollut epäreilua olla huomioimatta onnea toivovien kuvitelmia.

Millainen sitten voisi olla se nainen, joka on saavuttanut elämässään kaiken, mutta tärkein, rakkaus, puuttuu? Nykypäivän kiireisessä urakeskeisessä maailmassa on tällaisia naisia ja miehiä enemmänkin kuin voisi olettaa. Juuri sellaisen yksinäisen ihmisen tunteita on Robert Rozhdestvenski omassa runossaan osannut hyvin koskettavasti kuvata. Kaiken sen lisäksi tähän kaikkeen kytkeytyy vielä Tariverdijevin sydäntä särkevä musiikki. Oli tavallista, että harjoituksen aikana sekä minulla että pianistilla oli kyynelleet silmissä ja harjoituksen jälkeen oli vaikea päästä takaisin rauhalliseen olotilaan.

Miten pääsin roolin sisään ja kuinka opin rakastamaan esittämäni naista? Nimetön nainen tuntui läheiseltä alusta alkaen. Hän oli kaunis, keski-ikäinen, yksinäinen, kaipasi läheisyyttä ja oli täynnä onnen toiveita. Hän oikeasti uskoi siihen, että hänkin löytää ihan varmasti elämänsä rakkauden. Kykenin samaistumaan nyky naiseen helposti, hänen tunneskaalansa tavoittivat minut, oli helppoa hengittää hänen elämäänsä, mennä hänen suruunsa. Itsekseni päätin, miten hän toimisi missäkin kohdassa, mutta jätin myös tilaa lavalla tapahtuvalle tunnelähtöiselle improvisaatiolle.

3.3 Harjoitusaikataulu

Tapasimme Natalia Sheinan kanssa ensimmäisen kerran toukokuun alussa 2012 Helsingin Konservatorion harjoitusluokassa. Ensimmäisen yhteisen harjoituksen tärkein tehtävä oli käydä koko ooppera pianistin kanssa läpi. Äänitin harjoituksia venäjän kielen ja rytmien takia. Tariverdijevin sävelkieleen ja tyyliin kuuluu erilaisten rytmien käyttö, jotka palvelevat tekstiä.

Seuraavat tapaamiset olivat sitten kerran viikossa, ja niiden aikana keskityimme yksittäisiin osiin. Silloin oli helpompi hahmottaa Tariverdijevin musiikin pieniä variaatioita melodiassa ja tekstin käytössä. Näin saatiin ennen kesää käytyä koko teos rauhassa läpi. Näin sain itsekseni Savonlinnan oopperakuorotyön ohella harjoitella musiikkia ja tekstiä.

Syksyllä koulun alkaessa selvisi, että onnistuin saamaan Natalia Sheinan säestäjäksi. Minulle kuului viikottain 20 minuuttia säestystä, jolloin saatoimme jatkaa yhteistyötä. Todellisuudessa tunnit venyivät noin 60-minuuttisiksi. Usein musiikki veti mukanaan ja oli harmillista keskeyttää. Syyskuussa aloitin myös teoksen ulkoa opiskelun. Laulutunneilla valmistettiin Marjut Hannulan kanssa teoksen lauluteknisesti vaikeita paikkoja. Ja kaksi viikkoa (8.10.-14.10.2012) ennen esitystä osallistuin vielä Italiassa mestarikurssille, jolloin sain rauhassa koko viikon keskittyä monologioopperaan, hioa tekniikkaa ja viimeistellä epävarmoja paikkoja. Uudelta opettajalta tuli myös runsaasti uusia näkökulmia musiikkiin ja sen esittämistapaan.

Viikkoa ennen esitystä (15.10.-21.10.2012) palasin Italian-mestarikurssilta takaisin Helsinkiin ja harjoittelimme Natalia Sheinan kanssa tunnin joka päivä, paitsi sunnuntaina. Sen viikon aikana oli Helsingin Konservatoriossa ja Metropolia Ammattikorkeakoulussa syysloma ja onnistuimme harjoittelemaan monena päivänä oikeassa esitystilassa eli Kamarimusiikkisalissa. Pääsimme käymään monologioopperan monta kertaa kokonaisuudessaan läpi, jolloin syntyi kuva kokonaisuudesta.

Tallensin aina harjoituksia nauhalle, koska se toimi hedelmällisenä apuna minulle seuraaviin harjoituksiin asti. Kuulin musiikilliset ja laulutekniset virheet ja analysoin, mitä seuraavan kerran tekisin toisin. Niitä nauhoituksia käytin myös visuaalisen puolen kehittämiseen - ohjaukseen. Kamarimusiikkisali oli perjantaina 19.10.2012 vapaana ja sain siellä rauhassa laulaa ja liikkua sekä miettiä ohjausta ja visuaalista puolta. Pianistin kanssa harjoittelimme perjantaina noin tunnin, mutta sen jälkeen jatkoin harjoittelua yksin. Tästä harjoituksesta oli minulle todella paljon hyötyä. Sain syvennettyä roolihenkilön ajatusmaailmaa ja toimintoja. Pianistin kanssa tapasimme taas seuraavana päivänä (20.10.2012) kenraaliharjoituksessa, samaisessa Konservatorion Kamarimusiikkisalissa. Sunnuntaina kävin myös esiintymispaikalla, mutta en harjoitellut enää laulaen, vaan tein mielikuvaharjoittelua. Omasta mielestäni pystyin sisäistämään teoksen aika nopeasti, mutta sen syvällisempään juurtumiseen olisin kaivannut vielä enemmän ai-

kaa. Tuli mieleen, että tätä teosta pitäisi esittää monta kertaa, jotta se alkaa tuntua turvalliselta ja jotta voisin täysin nauttia siitä.

3.4 Työn haasteet

Tariverdijevin monologioopperan musiikki kuulostaa hyvin yksinkertaiselta ja kauniilta, mutta kuten säveltäjä itekin on maininnut, se on haasteellista laulaa myös ammattilaulajalle. Ensinnäkin Tariverdijev halusi varioida, leikkiä rytmien ja tahtilajien vaihtelun kanssa, ja hän on muokannut myös tekstejä runsaasti. Hänen musiikkinsa on kuin hetkessä syntynyt improvisaatio, epäsäännöllinen kuten elämä. Musiikki on iso haaste taiteilijoille, jotka ovat tottuneet länsimaisen musiikin esittämiseen. Toinen musiikillinen haaste Tariverdijevin monologioopperassa on teoksen rakenne. Kun laulaja on laulanut yhtä mittaa noin 25 minuuttia, tulee musiikissa oopperan huipennus ja vaikein draamatisin paikka, jota varten pitäisi viisaasti säästää voimia. Dramaattisen kulminaation jälkeen palataan herkkään loppuun, jossa pitäisi laulaa kauniisti vaikuttavan tunnelman luomiseksi. Kolmas haaste Tariverdijevin musiikissa ovat suuret intervallihypyt. Ooppera tarjoaa taiteilijalle myös mahdollisuuden testata erilaisten tunnelmien, mielikuvien äänensävyjä. Kaikki nämä piirteet tekevät teoksesta aika haasteellisen nuorelle ammattiuran alussa olevalle laulajalle.

Konservatorion Kamarimusiikkisali esiintymistilana asetti omat haasteensa. Salin keskellä on urut, mutta minun näkökulmastani salista piti tulla puisto, jossa on kello, puistopenkki ja kauniit katulamput. Mietin kauan, miten voisin piilottaa urut ja rakentaa lavan sille, jotta se näyttäisi puistolta. Ainoa ratkaisu tuntui olevan yleisön ja lavan paikkojen vaihtaminen niin että lava tulee sinne missä yleensä on yleisö. Silloin syntyi taas uusi haaste: miten saadaan käytettyä valoja, kun kaappi, josta valot vaihdetaan sijaitsee lavalla. Onneksi ratkaisu löytyi, kun mieheni Peeter Veltmann tuli lainatun tekniikan ja johtojen kanssa avuksi ja keksi oikein hyvät keinot ratkaista ongelman.

3.5 Juliste ja käsiohjelma

Julisteen ja flyerien kuvat kuvattiin lauantaina 22.10.2012 Virossa Kadriorgin puistossa. Idea oli saada oikea tunnelma, joka kuvasi naista odottamassa syksyisessä puistossa. Ennen kuvauspäivää kävin lainaamassa 1980-luvun venäläisen naisen vaatteita. Tutkin aikakauden kampauksia ja meikkimuotia. Kuvauspäivän illalla oli aivan mahtava syksy-

tunnelma, satoi vähän ja oli hieman viileää. Olin pukeutunut 80-luvun vaatteisiin, meikki ja kampauss valmiina seisoin puistossa, katulamppujen alla. Aviomieheni Peeter otti minusta lähikuvia ja kokovartalokuvia. Kuvassimme myös pelkästään tyhjää puistoa, jossa näkyivät kauniit katulamput ja syksyiset puut. Olin lopputulokseen enemmän kuin tyytyväinen. Minusta kuvat onnistuivat todella hyvin. Julisteessa ja flyereissä käytettiin kahta lähikuvaa ja kuvaa tyhjästä puistosta (Katso liitteet 1 ja 2). Ideani oli, että flyerit eivät olisi kaikki samanlaisia vaan erilaisia: tämä lisäsi yleisön kiinnostusta. Idea oli mielestäni hauska, yllättävä ja toimiva.

Laitoin julisteita eri puolelle Helsingin kaupunkia. Tärkeintä oli mainostaa monologiooppera *Odotusta* Venäjän kulttuurikeskuksessa, koska Mikael Tariverdijevin nimi on Venäjällä todella tunnettu ja sieltä saattaisi löytyä kiinnostuneita. Vein julisteita ja flyereita myös kirjastoihin (esim. Kirjasto 10 ja Töölön kirjasto), Aleksanterin teatteriin sekä Kaapelitehtaalle ja Sibelius-Akatemian tiloihin. Käsiohjelman osalta (Katso liite 3) päädyin ratkaisuun, jossa säveltäjästä ja teoksesta oli lyhyt selitys ja minusta pieni esittelyosio. Siihen kirjoitin myös kääntäjien sekä valo- ja ääniteknikoiden nimet. Käsiohjelmaa painettiin noin 30 kappaletta ja muutama niistä jäi yli.

4 Konsertti

4.1 Valot, lavastus, tarpeisto ja puvustus

Ei ollut yllätys, että Kamarimusiikkisali ei toiminut optimaalisena teatteritilana, mutta silti ison työn ja aikaa vieneen prosessin jälkeen tämä pieni konserttipaikka muuttui kauniiksi teatterilavaksi, eli syksyiseksi puistoksi.

Lavastuksen haalimme sieltä täältä. Konservatorion varastosta löytyi runsaasti mustaa kangasta, jolla kätkin Kamarimusiikkisalin portaat ja urut. Tilasta löytyi myös vihreitä koristeeksi tarkoitettuja pensaita, johon liimasin lisäksi keltaisia ja punaisia puunlehtiä, jotta saimme aikaan syksyisemmän tunnelman. Ostin kaupasta ison harmaan kankaan ja maalasin siihen lehdettömän vaahteran, johon kiinnitettiin ulkoa kerättyjä keltaisia vaahteran lehtiä. Niitä laitettiin myös mustalle kankaalle, ihan kuin ne olisivat tippuneet vaahteroista. Puiston tunnun saimme aikaan rakentamalla näyttämölle katulamput. Niinä käytettiin kahta vaatenaulakkoa, joihin kiinnitettiin kotoa löytyneet vanhat puutarhalamput. Aviopuolisoni Peeter Veltmann rakensi katulamput siten, että pystyisi säätelemään valon vahvuutta niissä. Eli lavastus koostui puistonpenkistä, kahdesta katulampusta, kellosta, kolmesta pensaasta, mustasta kankaasta ja maalatusta puusta.

Vaikka tilassa olikin muutama valonheitin, kaipasimme sinne parempaa valotekniikkaa. Siksi olimme Virosta lainanneet lisävalaistuksia, jotka loivat erinomaisen jähmettyneen tunnelman esimerkiksi ambulanssin kulkiessa ohitse. Myös monologioopperan lopun kannalta valotekniikan kaukosäädin oli hyvinkin tärkeä. Muuten ei olisi voinut luoda vaikuttavaa loppua, jolloin paloi vaan yksi kellon viisareiden kulkua osoittava valo. Näin aikaansaatu tila toimi oopperamme tapahtumapaikkana. Onneksi saatoimme rakentaa lavan valmiiksi jo perjantaina 19.10.2012 eikä lavastuksia tarvinnut korjata pois enää ennen esitystä.

Tarpeistona minulla oli käsilaukku, puuteri ja peili. Puvustuksena olivat edellä mainitut 1980-luvun venäläiseen tyyliin hankitut vaateet: hame, pusero, turkkisuojaus olkapäillä, hattu, isot korvakorut, käsineet ja korkeat säärisaappaat.

4.2 Kenraaliharjoitus

Kenraaliharjoituksemme pidettiin kahta päivää ennen konserttia kymmenen ja kahden välillä. Ajatus oli, että sunnuntaina, ennen esitystä, olisi lepopäivä. Teos käytiin teos noin kolme kertaa läpi. Kenraaliharjoituksen yhteydessä tehtiin myös erilaisia videotallenteita. Videoitiin kolmella eri kameralla ja eri näkökulmista, tehtiin myös ns. mykkäkuvaus, kuin nainen todellisuudessa odottaisi puistossa ja ajattelisi. Kenraaliharjoitus sujui omasta mielestäni hyvin ja teos alkoi tuntua omalta.

4.3 Monologioopperan *Odotus* esitys

Maanantaina 22.10.2012 klo 19 oli viimein Mikael Tariverievin monologioopperan *Odotus* kantaesitys Helsingissä ja Suomessa. Yleisö pääsi saliin noin 15 minuuttia aikaisemmin. Esitys alkoi valoteknikon merkistä, pianistin jo istuessa salissa. Muistan olleeni hieman jännittynyt, mutta samalla koin, että oli ihanaa päästä esiintymään ja esittämään kaunista musiikkia. Ilokseni huomasin, että moni tuttu ja myös ihan vieras oli löytänyt tiensä kiireisenä maanantai-iltana oopperaesitykseen. Arvioin salissa olleen noin 30 kuulijaa. Kaikki se, mitä halusimme teoksessa olevan, onnistui esityksessä hyvin. Tunsin, että pieni jännitystilanne antoi lisää voimaa ja yleisö salissa synnytti sisälleni oikean teatterin tekemisen tunteen. Kamarimusiikkisali on kuitenkin aika pieni tila ja huomasin esityksen aikana olevani hiestä märkä, sillä jännitys ja paksu turkki olkapäillä, lämmittivät valojen kanssa odotettua enemmän.

Pidän henkilökohtaisesti paljon improvisaatiosta ja luovasta lähestymistavasta, en ehkä pidä liian valmiiksi hiotusta teoksesta. Luulen, että jotain uutta syntyi myös esityshetkellä, kun pääsin kontaktiin yleisön kanssa. Pienen yleisökontaktin sain myös kenraaliharjoituksessa, kun pianisti Natalia Sheinan kaveri oli tullut katsomaan oopperamme, koska hän ei päässyt maanantaina tulemaan. Huomasin, että oli ollut hyödyksi harjoitella yleisökontaktia ennen varsinaista ensi-iltaa. Uskon, että esittämäni nainen ja tarina vaikuttivat yleisöön, koska ennen loppukiitoksia oli pitkä tauko, ja sitten alkoivat kovat huudot ja taputukset.

4.4 Yleisön palaute

Saimme yleisöltä teoksestamme valtavan hyvän palautteen. Musiikkia, lavastusta, valo-
loja ja suomenkielistä tekstitystä, joka heijastettiin seinälle, keuhuttiin. Yleisössä oli istu-
nut myös minulle ihan vieraita venäjän kieltä puhuvia ihmisiä, jotka ihmettelivät miten
osaan niin hyvin venäjää. He eivät uskoneet, että oopperassa voi saada jokaisesta
sanastani selvää! Kyseinen kommentti lämmitti kovasti mieltäni.

Hienoa oli myös se, että minun esitystäni ja läsnäoloani teoksessaan keuhuttiin. Olin
monen mielestä ihan kuin luotu siihen rooliin.

Teos herätti mielenkiintoa. Se oli ollut yksi minun päätavoitteistani. Moni kyseli säveltä-
jästä lisää ja kehui hänen kaunista musiikkiaan ja kyyneliin asti koskettavaa tarinaa.
Yleisössä oli myös yksi ohjaaja, joka kyseli, mistä sellaisen kiinnostavan monologioop-
peran oikein löysin.

Odotus herätti jokaisessa katsojassa ajatuksia ja tunteita. Yksi mies oli sitä mieltä, että
lauloin hänen elämästään. Eli se tarkoittaa myös sitä, että miehet ovat kovin usein yk-
sinäisiä ja kokevat aivan samanlaisia tunteita kuin päähenkilökin. Myös säveltäjä tunsi
surua ja yksinäisyyttä säveltäessään monologioopperaa. Kyseinen mies pyysi minulta
runon suomenkielistä tekstitystä, jotta voisi lukea sen uudestaan kotona.

Saimme yleisöltä täyden tuen, että sitä esitystä kannattaisi edelleen markkinoida ja
uudelleen esittää, koska olemme tehneet valtavan työn ja olisi harmi jos se jää unoh-
duksiin. Sellaiset suunnitelmat ja tavoitteet minulla ja Natalia Sheinalla onkin. Paitsi
Helsingissä, haluamme esittää monologioopperan myös Tallinnassa.

5 Lopuksi

Olen erittäin tyytyväinen koko produktion lopputulokseen. Kaikki asettamani tavoitteet toteutuivat. Minun ensimmäinen tavoitteeni oli tehdä venäläisen säveltäjän Mikael Tariverdijevin musiikkia tutuksi Suomessa. Yleisöltä saatu palaute oli lämmintä ja kiinnostus venäläistä musiikkia kohtaan aivan selvästi heräsi. Myös kollegat, jotka eivät päässeet esitykseen, odottavat innolla uutta mahdollisuutta nähdä tuo ooppera lavalla mahdollisimman pian.

Toinen tavoitteeni oli järjestää mahdollisimman korkeatasoinen musiikillinen esitys ja visualisointi. Luulen, että onnistuin siinäkin hyvin. Monologioopperan musiikillinen kulminaatio on nuorelle laulajalle haastava, jonka vuoksi on tärkeää jakaa voimavaroja tasaisesti esityksen aikana, jotta oopperan lopussa oleva dramaattinen huipennus onnistuisi parhaiten. Omalta kohdaltani tässä onnistuakseni olisin tarvinnut enemmän osaamista ja kokemusta.

Olen todella iloinen, että sain työskennellä Natalia Sheinan kanssa. Hän on kotoisin Venäjältä ja on opiskellut siellä, joten hän tuntee venäläistä musiikkia hyvin. Hänen suuri kiinnostuksensa ja halunsa tehdä töitä Tariverdijevin musiikin parissa oli minulle todella antoisaa. Opin paljon uutta venäjän kielen lausumistavoista, koin musiikin elävänä ja hengittävänä ”venäläiseen tapaan”, täynnä tunnetta ja slaavilaista temperamenttia. Yhteistyömme oli hedelmällistä. Minusta tuntui, että ymmärsimme helposti toisiamme. Tariverdijev rakasti monimutkaisia rytmejä ja tahtilajien vaihtelua, mikä aiheutti minulle kovasti työtä, mutta Natalia Sheinan kärsivällisyys ja ammattitaito oopperan opiskelun aikana oli näissäkin ongelmassa suureksi avuksi.

Haluaisin vielä kiittää Peeter Veltmannia, joka auttoi projektin visualisoinnissa. Teatteri syntyy monista asioista ja yksi tärkein niistä on visuaalinen puoli, eli valot ja ovelat tekniset ratkaisut, jotka synnyttävät teatterissa elämyksiä, jotka muistaa kauan esityksen jälkeen. Peeter kuvasi myös kenraaliharjoituksessa ja lopullisessa esityksessä videokameralla.

Koen, että olisin halunnut esittää oopperan monta kertaa, jolloin olisin saanut esitykseen enemmän varmuutta. Ensi-ilta on kuin jonkun prosessin alku, vasta sen jälkeen voisi alkaa nauttia esityksistä eri tavalla. Olen iloinen, että monologiooppera *Odotus* oli antoisa niin meille esiintyjille (muistan hyvin Natalian kyyneleet kumarruksen aikana)

kuin yleisölle. Ihmisten lämpöinen palaute ja kiinnostus antoivat voimia ja tahtoa jatkaa projektia tulevaisuudessa. Iso työ – omaksuttu rooli ja lavasteet - odottavat seuraavaa tilaisuutta.

Opin projektin aikana, että taiteilija voi järjestää kaiken itse, jos aloittaa ajoissa ja osaa jakaa aikansa. Kannattaa omistaa hyviä kavereita ja laaja verkosto, jolloin voi järjestää projekteja mahdollisimman halvalla tai hakea rahoitusta. Tietysti on helpompi toimia vain laulajana, ilmestyä lavalle, kun kaikki lavasteet ja muut asiat on hoidettu. Mutta tämän soivan opinnäytetyön toteutuminen antoi minulle vahvistusta siihen, että koko tuotannon hallitseminen on mahdollista ja että kykenen siihen. Sain prosessista hyviä kokemuksia ja monipuolisia valmiuksia työelämään.

Lähteet

Биография Микаэла Таривердиева. [verkkodokumentti]. Moskova: Благотворительный фонд творческого наследия Микаэла Таривердиева. Saatavuus <http://www.tariverdiev.ru/content/?idp=code_52> (13.09.2012).

Звукарь, Дед 2005. Микаэл Таривердиев – о нем. Звуки РУ. 12.12.2005. Saatavuus <<http://www.zvuki.ru/R/P/13984/>> (1.09.2012).

Judina, Anna. Prominent Russians: Mikael Tariverdiev. [verkkodokumentti]. Moskova: RT Russiopedia. Saatavuus <<http://russiopedia.rt.com/prominent-russians/music/mikael-tariverdiev/>> (9.09.2012).

Music compositions. [verkkodokumentti]. Moskova: Благотворительный фонд творческого наследия Микаэла Таривердиева. Saatavuus <<http://www.tariverdiev.ru/music2/>> (20.08.2012).

Таривердиев, Микаэл 2011. Я просто живу. Автобиография Микаэла Таривердиева. Moskova: Eksmo.

Таривердиев, Микаэл & Вера, Таривердиева 2004. Я просто живу. Биография музыки. Moskova: Зебра Е.

Таривердиева, Вера. About M.Tariverdiev organworks. [verkkodokumentti]. Moskova: Органное творчество Таривердиева. Saatavuus <<http://www.organcompetition.ru/content/?idp=work>> (11.07.2012).

Таривердиева, Вера. Страницы жизни. [verkkodokumentti]. Moskova: Благотворительный фонд творческого наследия Микаэла Таривердиева. Saatavuus <http://www.tariverdiev.ru/content/?idp=code_86> (11.09.2012).

Унанова, Тамара 2012. Он писал только ту музыку, которую слышал. День за днём. 19.10.2012. Saatavuus <<http://rus.postimees.ee/1011954/vera-tariverdieva-on-pisal-tolko-tu-muzyku-kotoruju-slyshal/>> (11.10.2012).

Vox Humana. [verkkodokumentti]. Moskova: Благотворительный фонд творческого наследия Микаэла Таривердиева. Saatavuus <<http://www.tariverdiev.ru/public/?id=2>> (11.08.2012).

Таривердиев, Микаэл 1989. Ожидание. Pianopartituuri. Moskova: Sovetsky kompozitor.

Juliste

Soiva opinnäytetyö
Monologiooppera
Odotus
Ожидание

Ma 22.10.2012
klo 19.00

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Kamarimusiikkisali
Ruoholahdentori 6
Vapaa pääsy

Egle Veltmann, sopraano
Natalia Sheina, flyygeeli
Musiikki M. Tariverdijev / М. Таривердиев
Libretto R. Rozhdestvenski / Р. Рождественский

 Metropolia

Flyerit

Soiva opinnäytetyö
Monologiooppera
Odotus
Ожидание

Ma 22.10.2012
klo 19.00

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Kamarimusiikkisali
Ruoholahdentori 6
Vapaa pääsy

Egle Veltmann, sopraano
Natalia Sheina, flyygeli
Musiikki M. Tariverdijev / М. Таривердиев
Libretto R. Rozhdestvenski / Р. Рождественский

 Metropolia

Soiva opinnäytetyö
Monologiooppera
Odotus
Ожидание

Ma 22.10.2012
klo 19.00

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Kamarimusiikkisali
Ruoholahdentori 6
Vapaa pääsy

Egle Veltmann, sopraano
Natalia Sheina, flyygeli
Musiikki M. Tariverdijev / М. Таривердиев
Libretto R. Rozhdestvenski / Р. Рождественский

 Metropolia

Soiva opinnäytetyö
Monologiooppera
Odotus
Ожидание

Ma 22.10.2012
klo 19.00

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Kamarimusiikkisali
Ruoholahdentori 6
Vapaa pääsy

Egle Veltmann, sopraano
Natalia Sheina, flyygeli
Musiikki M. Tariverdijev / М. Таривердиев
Libretto R. Rozhdestvenski / Р. Рождественский

 Metropolia

Käsiohjelma

Soiva opinnäytetyö

M. Tariverdijev / М. Таривердиев

Monologiooppera

Odotus/Ожидание

Ma 22.10.2012 klo 19

Metropolia Ammattikorkeakoulu

kamarimusiikkisali

Ruoholahdentori 6

Egle Veltmann, sopraano

Natalia Sheina, flyyveli

Valo- ja äänitekniikka:

Peeter Veltmann, Tuukka Törneblom

Käännökset:

Rita Dahl, Margarita Nacer-Leionen

Vapaa pääsy